

कालबाह्य, दुरुस्ती न होणाऱ्या अथवा
अतिरिक्त असलेल्या भांडार वस्तु/
भंगारसाहित्य/ यंत्रसामुग्री इत्यादींचे निर्लेखन
करण्यासाठी स्थायी कार्यप्रणाली निश्चित
करणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यावसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विकास विभाग,
शासन परिपत्रक क्र. दुविआ-१४२१/प्र.क्र.२४०/ पदुम-९

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक :-१५ फेब्रुवारी, २०२२

- वाचा-** १. शासन परिपत्रक वित्त विभाग क्र. डीएफपी-१०९१/प्र.४/विनियम/ दि. १८.०६.१९९१.
२. शा.नि. वित्त विभाग क्र. विअप्र-२०१३/प्र.क्र.३०/२०१३/विनियम, भाग-२/दि.१७.०४.२०१५.
३. शासन निर्णय वित्त विभाग क्र. डीएफसी-१०१६/प्र. क्र. ०७/१६/विनियम/दि.२२.०६.२०१६.
४. आयुक्त दुग्धव्यवसाय विकास यांचे क्र. आदुवि-७/निकामी साहित्याचे
विक्रीमुल्य/२०२१/८०६५, दि. १०.११.२०२१.

प्रस्तावना-

दुग्धव्यवसाय विकास विभागातील विविध शासकीय दुग्धशाळा, शासकीय दूध शितकरण केंद्रे व दुग्ध प्रकल्प इत्यादी ठिकाणी प्रक्रिया करण्यासाठी विविध प्रकारची संयंत्रे बसविण्यात आली आहे. बहुतांश दुग्धशाळांची उभारणी होऊन साधारण ३० वर्षापेक्षा जास्त काळ लोटला आहे. दुग्धव्यवसायात खाजगी व सहकारी क्षेत्राचा वाढता सहभाग विचारात घेऊन, शासनाने दूध व्यवसायातून टप्याटप्याने बाहेर पडण्याचा धोरणात्मक निर्णय सन २००२ मध्ये घेतला आहे. त्यामुळे बऱ्याच दूध योजना/ प्रकल्प बंद अवस्थेत आहेत. त्यामुळे तेथील यंत्रसामुग्री नादुरुस्त व कालबाह्य झाली असून ती दुरुस्त करण्याच्या पलीकडे गेली आहे. त्यामुळे सदर यंत्रसामुग्रीचे निर्लेखन करणे क्रमप्राप्त झाले आहे.

दुग्धव्यवसाय विकास विभागातील दुग्धशाळा व प्रकल्पातील यंत्रसामुग्री व साहित्य सुमारे ३० वर्षापूर्वी खरेदी केले आहे. त्यामुळे खरेदी केलेली यंत्रसामुग्री/साहित्याच्या त्यावेळची खरेदी किंमत ही आजच्या नविन यंत्रसामुग्री/साहित्याच्या किंमतीच्या मानाने खूपच कमी आहे. त्यामुळे शासनाचे प्रचलित कार्यपध्दतीनुसार निर्लेखित करावयाच्या यंत्रसामुग्री/ साहित्याची “हातची किंमत” निश्चित करताना अडचणी निर्माण होत आहे. या पार्श्वभूमीवर पदुम विभागांतर्गत दुग्धव्यवसाय उप विभागाने तसेच आयुक्त, दुग्धव्यवसाय विकास यांनी निर्लेखनाच्या संदर्भात निर्गमित केलेले शासन निर्णय /परिपत्रक/आदेश अधिक्रमित करून शासकीय दूध योजना व शितकरण केंद्र / प्रकल्पातील जुनाट व कालबाह्य झालेली यंत्रसामुग्री/साहित्य यांचे निर्लेखन करण्याबाबतची कार्यपध्दती विहित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन परिपत्रक:-

शासकीय दूध योजना व शासकीय दूध शितकरण केंद्र/ सर्व शासकीय दुग्धशाळा/ आरे वसाहत /दापचरी प्रकल्प यामधील वापरात नसलेली व तिचा इतर ठिकाणी वापर करणे शक्य नाही अशा

यंत्रसामुग्री/साहित्याचे वेळीच निर्लेखन न केल्यामुळे सदर साहित्याची घसारा किंमत वर्षानुवर्षे वाढत जाऊन शासनाचे आर्थिक नुकसान होते. यास्तव, पदुम विभागांतर्गत दुग्धव्यवसाय उप विभागाने तसेच आयुक्त, दुग्धव्यवसाय विकास यांनी निर्लेखनाच्या संदर्भात निर्गमित केलेले शासन निर्णय /परिपत्रक/आदेश अधिक्रमित करण्यात येत असून आयुक्त, दुग्धविकास यांच्या अधिपत्याखालील यंत्रणेकडील जुनाट/कालबाह्य/दुरुस्ती करण्यापलीकडील यंत्रसामुग्री/साहित्याचे निर्लेखन करण्यासाठी पुढीलप्रमाणे सुधारित कार्यपध्दती विहित करण्यात येत आहे :-

- १) निर्लेखन समित्या :- वित्तीय अधिकार नियमपुस्तिका १९७८ मधील भाग-पहिला उप विभाग-एक मधील नियम क्र. १४६ अन्वये जड वस्तुसंग्रहातील निरुपयोगी वस्तु निर्लेखित करण्याचे अधिकार शासन निर्णय दि.१७/४/२०१५ अन्वये वेगवेगळे स्तरावर प्रदान करण्यात आले आहे. सदर अधिकारीता विचारात घेऊन, पुढीलप्रमाणे समित्या गठीत करण्यात येत आहे :-

अ) प्रादेशिक समिती :- (रु.१.२५ लाखापर्यंत)

i) प्रादेशिक दुग्धव्यवसाय विकास अधिकारी	-अध्यक्ष
ii) प्रादेशिक दुग्धशाळा अभियंता	-सदस्य
iii) संबंधित जिल्हा दुग्धव्यवसाय अधिकारी	-सदस्य
iv) प्रादेशिक कार्यालयातील लेखाधिकारी	-सदस्य
v) संबंधित कार्यालय प्रमुख	-सदस्य सचिव

ब) राज्यस्तरीय समिती :- (रु.२ लाखापर्यंत)

i) आयुक्त, दुग्धव्यवसाय विकास	-अध्यक्ष
ii) महाव्यवस्थापक, बृहन्मुंबई दूध योजना	-सदस्य
iii) उप आयुक्त (लेखा व वित्तीय सल्लागार)	-सदस्य
iv) उप आयुक्त (अभियांत्रिकी)	-सदस्य
v) संबंधित प्रादेशिक दुग्धव्यवसाय अधिकारी	- सदस्य सचिव

क) रु. २ लाखापेक्षा जास्त रकमेची प्रकरणे राज्यस्तरीय समितीच्या शिफारशीनंतर प्रधान सचिवांच्या मान्यतेसाठी सादर करण्यात यावी.

संबंधित कार्यालय/दुग्धशाळा प्रमुखाने निर्लेखित करावयाची साहित्यांची तपशिलासह यादी तयार करावी व ती उपरोक्त समितीस सादर करावी. (तपशिलाचे विवरणपत्र परिशिष्ट- अ प्रमाणे राहिल)

समित्यांची कार्यकक्षा :-

- १) विभागीय स्तरावरील समिती त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील कार्यालयातील निर्लेखित करावयाच्या यंत्रसामुग्री/साहित्याची प्रत्यक्ष पाहणी करून त्यांची यादी तयार करेल व निर्लेखनास पात्र यंत्रसामुग्री/साहित्याचेच निर्लेखन केले जाईल याची दक्षता घेईल.

- २) विभागीय स्तरावरील समिती उपरोक्त यादीतील निर्लेखित करावयाची यंत्रसामुग्री/साहित्य यांची खरेदी किंमत, नगसंख्या, खरेदीचा कालावधी, एकूण आयुष्यमान, आयुष्यमान संपल्याचा दिनांक, घसारा व हातची किंमत याची अचूक व योग्य तपासणी करेल.
- ३) निर्लेखित करावयाच्या यंत्रसामुग्री/साहित्याची घसारा किंमत व हातची किंमत ठरवेल.
- ४) हातची किंमत रु.१.२५ लाखापेक्षा जास्त असल्यास सदर प्रकरण राज्यस्तरीय समितीकडे सोपविल.
- ५) राज्यस्तरीय समितीच्या कक्षेतील प्रकरणी समिती निर्लेखित करावयाच्या यंत्रसामुग्री/साहित्याची यादी, अनुषांगिक तपशिल व घसारा किंमत व हातची किंमत याबाबत खातरजमा करील.
- ६) राज्यस्तरीय समिती रु १.२५ लाख ते रु.२ लाखापर्यंतच्या प्रकरणी निर्लेखनाची कार्यवाही त्यांच्यास्तरावर करेल. मात्र, रु. २ लाखापेक्षा जास्त रकमेच्या प्रकरणी निर्लेखनाची अंतिम कार्यवाही शासन मान्यतेने करील (उदा- हातची किंमत अंतिम करुन घेणे, जाहिराती देणे इत्यादी बाबी)
- ७) निर्लेखनाची कार्यपध्दती अत्यंत पारदर्शकपणे पार पाडण्यासाठी व स्पर्धात्मक वातावरणात ई-निविदेद्वारे निर्लेखित करावयाच्या यंत्रसामुग्री/साहित्यास जास्तीत जास्त किंमत प्राप्त होईल यासाठी आवश्यक ती प्रसिध्दी देण्यात येईल.
- ८) निविदेची विहित प्रक्रिया पार पाडल्यानंतर (मुळ निविदा/मुदतवाढ इत्यादी) हातच्या किंमतीपेक्षा निविदेची किंमत कमी येत असेल तर, लगेच पुनर्निविदा काढण्यात यावी व तद्नंतरही हातच्या किंमतीपेक्षा कमी किंमत येत असेल तर, शासन मान्यतेने पुढील कार्यवाही करावी.

हातची किंमत निश्चित करणे :-

- १) वित्त विभागाच्या शासन परिपत्रक क्र. डीएफपी-१०९१/प्र.क्र.४/विनियम, दि.१८/६/१९९१ अन्वये निर्लेखित करावयाचे यंत्रसामुग्री/साहित्याची हातची किंमत निश्चित करण्याची कार्यपध्दती विहित केली आहे. तथापि, आयुक्त, दुग्धव्यवसाय यांच्या अधिनस्त शासकीय दुग्धशाळा व शितकरण केंद्रे तसेच दुग्ध प्रकल्पातील बहुतांश यंत्रसामुग्री/साहित्य साधारणतः ३० वर्षापूर्वी खरेदी केलेली आहे. त्यामुळे खरेदी केलेल्या यंत्रसामुग्री/साहित्याची त्यावेळची खरेदी किंमत ही नविन यंत्रसामुग्री/साहित्याच्या किंमतीच्या मानाने खूप कमी आहे. ही वस्तुस्थिती विचारात घेता, शासकीय दूध योजना/शासकीय दूध शितकरण केंद्रांमधील निर्लेखित करावयाच्या यंत्रसामुग्री व साहित्याचे समितीने प्रत्यक्ष पाहणी करुन यंत्रसामुग्री व साहित्यामध्ये वापरण्यात आलेले विविध घटक उदा- पितळ, तांबे, अॅल्युमिनीअम इत्यादी घटकांचा विचार करुन त्याचे मुल्यांकन व मुल्यमापन करुन घसारा मुल्य निश्चित करावे. मुल्यांकन अंतिम करण्यापूर्वी महसूलात वाढ होण्याच्या दृष्टीकोनातून केंद्र सरकारद्वारा मान्यता प्राप्त मुल्यांकनकर्ता (Licensed Valuer) उदा- विमा

क्षेत्रातील मुल्यांकनकर्ते इ. यांचेमार्फत मुल्यांकन (हातची किंमत) निश्चित करून घ्यावी. मुल्यांकन कर्त्यांचे मानधन/शुल्क “कार्यालयीन खर्च” या उद्दीष्टाखाली अर्थसंकल्पीत अनुदानातून अदा करावे.

- २) जी यंत्रसामुग्री/साहित्य हे अलीकडच्या काळात खरेदी केले आहे व ते निर्लेखनास पात्र ठरत असतील अथवा सदर यंत्रसामुग्री/साहित्याचे निर्लेखन करावयाचे असल्यास अशा यंत्रसामुग्री/साहित्याचे “हातचे मुल्य” वित्त विभागाच्या शासन परिपत्रक क्र. डीएफपी-१०९१/प्र.क्र.४/विनियम, दि.१८/६/१९९१ नुसार निश्चित करावे.
- ३) निर्लेखित करावयाच्या यंत्रसामुग्रीची यादी व हातची किंमत संबंधित निर्लेखन समितीने प्रमाणित करणे आवश्यक राहिल.

विक्री प्रक्रिया :-

- १) वित्त विभागाच्या दि. १८/६/१९९१ व दि. २२/६/२०१६ च्या परिपत्रकांमधील तरतूदी विचारात घेऊन हातची किंमत रु. ५०,०००/- पेक्षा जास्त असल्यास, वर्तमानपत्रात तसेच शासनाच्या वेबसाईटवर निविदा मागविणारी जाहिरात द्यावी.
- २) निर्लेखित करावयाच्या यंत्रसामुग्रीची हातची किंमत रु. ५०,०००/- पेक्षा कमी असल्यास शासनाच्या वेबसाईटवर निविदा मागविणारी जाहिरात द्यावी.
- ३) हातच्या किंमतीपेक्षा निविदेची किंमत कमी येत असल्यास, संबंधित समितीने निविदेस जाहिरातीद्वारे मुदतवाढ/पुनर्निविदा करावी. तदनंतरही हातच्या किंमतीपेक्षा निविदेची किंमत कमी येत असल्यास प्रशासकीय विभागाच्या सल्ल्याने पुढील कार्यवाही करावी.

वरील शासन निर्णय पशुसंवर्धन तसेच मत्स्यव्यवसाय विभागासाठी सुध्दा लागू राहिल. मात्र समित्यांची रचना त्या-त्या विभागाच्या समकक्ष दर्जाच्या अधिकाऱ्यांचा समावेश करून समित्या गठीत करून पुढील कार्यवाही करावी.

सदर आदेश वित्त विभागाने अनौपचारिक संदर्भ क्र. ३५२/२०२१/विनियम, दि.१६/१२/२०२१ व सार्वजनिक बांधकाम विभागाने दि.०१/०२/२०२२ रोजी दिलेल्या अभिप्रायास अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा सांकेतांक २०२२०२१६१२०७०९०१०१ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(नि. भा. मराळे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

१) मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई

- २) मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) मा. मंत्री (पशुसंवर्धन व दुग्धव्यवसाय) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ४) मा. राज्यमंत्री (पदुम) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ५) अ.मु.स. (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ६) अ.मु.स. (सार्वजनिक बांधकाम विभाग), मंत्रालय, मुंबई.
- ७) आयुक्त, दुग्धव्यवसाय विकास विभाग, वरळी, मुंबई
- ८) आयुक्त, पशुसंवर्धन, पुणे.
- ९) आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, मुंबई
- १०) महाव्यवस्थापक, बृहन्मुंबई दुध योजना, वरळी.
- ११) प्रादेशिक दुग्धव्यवसाय विकास अधिकारी,
(नवी मुंबई/नाशिक/पुणे/औरंगाबाद/अमरावती/नागपूर)
- १२) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, आरे, गौरेगांव, मुंबई.
- १३) प्रकल्प अधिकारी, दुग्धप्रकल्प दापचरी, जिल्हा- पालघर.
- १४) निवडनस्ती-पदुम-९.

शासन परिपत्रक क्र. दुविआ-१४२१/प्र.क्र.२४०/ पदुम-९ , दिनांक :- १५.०२.२०२२ चे
परिशिष्ट- अ

अ क्र	वस्तु/साहित्याचे नाव	जडवस्तु संग्रह रजि, पृष्ठ क्र.	नग संख्या	दर एकूण किंमत	खरेदीचा/ पुरवठ्याचा दिनांक	वस्तुचे आयुष्यमान	आयुष्यमान संपल्याचा दिनांक	घसारा किंमत	हातची किंमत	शेरा
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११